

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Secunda. In quo consistat ratio corporis, & ratio vitæ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

bit esse actus secundus; antecedens patet; probatur consequentia, quia actus primus perficitur per secundum, ergo non est actus primus. Sed Respondeo negando consequentiam, cuius probationis distinguo antecedens: actus primus perficitur à secundo accidentaliter, concedo; Essentialiter nego; primus enim essentialiter præsupponitur secundo, tanquam fundamentum & causa ejus.

Instatur ex Aristotele 7. Metaphys. t. 17. quæ sunt priora generatione sunt posteriora perfectione, quia natura procedit semper ab imperfectis ad perfecta, sed actus secundus est essentialiter posterior, quàm actus primus, ergo est actu primo essentialiter perfectior, & non tantum accidentaliter. Verum ad majorem vulgaris est responsio eam veram esse, si in eodem genere sistatur, non verò in diverso, prout est in proposito, cum actus primus sit substantia, actus secundus accidens.

Opponitur secundò: Hæc definitio convenit Angelo, quando corpus assumit, ergo non est adæquata. Verumtamen Respondeo negando antecedens, Angelus enim actus non est, quia actus substantialis est aliquid incompletum exigens alicui præexistenti uniri substantialiter, Angelus autem non substantialiter, sed tantum localiter unitur corporibus assumptis, nec in illis veras operationes vitales exercet, sed ea quæ sunt habent tantum apparentiam alium actionum, ut ipse Archangelus Raphael factus est. Tobias 12. Videbar quidem nobiscum manducare & bibere, sed ego cibo invisibilis & potui, qui ab hominibus videri non potest, utor.

Instatur. Anima separata est actus incompletus, sed ipsa nihil substantialiter constituit, ergo non est de ratione actus, quod aliquid substantialiter constituat. Communiter respondetur distinguendo minorem, anima nihil actualiter constituit, substantialiter conceditur; aptitudinaliter, negatur; separata etenim retinet aptitudinem ad informandum corpus, & ita intelligenda est definitio.

QUÆSTIO II.

In quo consistat ratio corporis & ratio vitæ?

Quod dixi in Logica de multiplici Spiritus & corporis acceptione, hoc insinuat D. Bernardus serm. 5. in cantica & clarè docet D. Augustinus lib. 14. Trinit. 16. his verbis. Omnis mens Spiritus est, non autem omni Spiritus mens est. Est enim spiritus & Deus, dicitur etiam spiritus in homine, qui mens non sit, ad quem pertinent imagines similes corporum. Dicitur & hominis anima spiritus. Dicitur etiam spiritus pecoris. Dicitur etiam spiritus ventis, res apertissime corporalis. Hic autem pro prima parte corporis rationem investigabo, prout opponitur spiritui in propria acceptione, cum definitionem animæ dederim per ordinem ad corpus, & ad vitam. Itaque rationem corporis prout opponitur spiritui posuerunt aliqui in eo quod habet trinam dimensionem, scilicet longitudinem, latitudi-

nam, & profunditatem, citantes pro se D. Augustinum de quantitate animæ, ubi asserere videtur nullum esse corpus, nisi quod habet dimensiones dictas, non attendentes S. Patrem loqui de corpore, prout opponitur superficiali & lineæ. Alii posuerunt in eo, quod exigit quantitatem; alii quod impenetrabilitatem. Verum primi non subsistunt, nam superficies, linea, & punctum substantiale sunt corpora prout opponuntur spiritui, & tamen non habent præfatas dimensiones; neque subsistunt secundi, quia si daretur aliqua substantia divisibilis non exigens quantitatem, ut multi senserunt ex antiquis de Angelis, & exigeret in loco divisibili esse cum proportionem partis ad partem, illa substantia esset corpus & tamen non haberet quantitatem; per quod ruunt & tertii; Et insuper non implicat, quin DEUS possit creare substantias exigentes penetrari ex natura sua se invicem sicuti penetrabilia sunt corpora gloriosa deo substantia, ergo impenetrabilitas non est de ratione corporis ut sic prout spiritui opponitur. Itaque

Dico I. Corpus substantiale bene explicatur quod sit substantia comatur aliter impositum occupare locum divisibilem indivisibiliter, ita, ut si in toto, & tota in qualibet parte. Patet, tum ex refectione paulo ante facta; tum ex eo, quod omnes substantia corporeæ, quæ defacto dantur habent hanc rationem, & nullæ substantia spirituales ex illis, quæ defacto dantur, habent illam, ergo. Hæc pro prima parte sufficienter, qui plura desiderat, consulat Logicam meam parte 3. d. 2. q. 4. ubi fufius rem pertractavi.

Accedo ad secundam partem resolvendam, pro qua notandum est nullam esse difficultatem de vita in actu secundo, sed consistat verari, in quoniam consistat ratio vitæ in actu primo, vita enim in actu secundo, dicuntur omnes illæ, quæ solis competunt viventibus actiones, ut sunt sentire, videre, motu progressivo se movere, nutrire, & intelligere, &c. unde queritur in quoniam consistat illud principium (quod est vita in actu primo) illarum actionum circa quam materiam primo dubium est, an possit dari conceptus vitæ, communis Deo, Angelis, animantibus & plantis, negat Pontius, Arriaga & plures alii. Ego

Dico secundò: Datur conceptus vitæ univoce omnibus & solis viventibus tam creatis quam increatis. Est contra Pontium.

Probatur primò: Substantia ut sic dividitur adæquatè & univoce in substantiam viventem, & non viventem tanquam superius in sua inferiora, sed non vivens univoce dividitur tanquam genus in suas species, terram, ignem, aquam, aërem, &c. ergo etiam vivens in vegetativum, sensitivum & intellectuale, major est certa, minor etiam, loquendo de re dice ex qua pullulat repugnantia ad non vivendum de qua etiam loquor; consequentia sequitur à pari, quia tam verum est dicere, Deus, Angelus, homo, arbor est vivens, quàm hoc, Aër, Ignis, Aqua est substantia non vivens.

Probatur secundò: Quia omnia viventia magis conveniunt inter se, quàm cum non

X.
Angelus localiter tantum est in corpore assumpto.

Anima separata est actus aptitudinalis.

I.
Varia sententia circa descriptionem & explanationem corporis.

non viventibus, sed cum non viventibus conveniunt univocè in omni prædicato, quod non est ratio vite, ergò inter se conveniunt in ratione vite.

Probatum tertio: Viventia & non viventia distinguuntur essentialiter inter se, ergò habent rationes, & differentias essentiales, per quas differunt; submixta, sed illa quæ habent rationem essentialem distinctivam sui ab omnibus aliis, habent prædicatum commune univocum, quia prædicatum essentialis commune est univocum habentibus eam essentialiam.

Dices: Viventia habere suas differentias essentialiter specificas & speciales, per quas essentialiter differunt à non viventibus, nullam tamen dari essentialem communem univocè omnibus viventibus. Sed contra primò: Hoc est merè voluntariè dictum. Contra secundò: Intellectus, qui invenit gradum vite communem in pluribus à parte esto sint secundum suas rationes speciales diversæ, ut sunt vivens, vegetans, sentiens, intelligens in diversis subiectis, tamen potest cum fundamento in re ab illis abstrahere unum conceptum communem univocè saltem objectivè secundum communem Scotistarum opinionem, quia non aliter asserunt Deum & creaturam univocari in ente ut sic, & hoc intellectum posse negare, non est eum funibus ligare? Et hinc. Contra tertio: Quia non constat evidenter non dari à parte rei talem conceptum communem subjectivè, esto non possit à nobis pro hoc statu unico conceptu simplici proponi, & per simplicem enuntiationem ejus quidditas exprimi, possimus tamen aliquo modo, nempe vivens ut sic, sicut dicimus respectu Dei & creaturæ *Ens ut sic, substantia ut sic*. Et per hoc patet solutio alterius argumenti Pontiani, ubi petitur, ut assignetur ratio communis, quia dico esse *vitam ut sic*; Esti queratur ulterius quid sit vita ut sic, solvo per similem questionem, quid est *Ens ut sic*? Quid sit substantia ut sic? Quidquid dicatur, dicere possum & ego, est ergò Gradus ut sic communis omnibus viventibus, per quod essentialiter distinguuntur à non viventibus, aut est principium operationum vitalium ut sic vegetare, sentire, loco movere, & intelligere. Nunc restat difficultas quomodo ergò explicari & defini possit vita ut sic, communis omnibus viventibus, circa quod inter illos etiam qui admittunt dari talem diversæ sunt sententiæ, quas ante mentem meam prius refutabo. Unde

Dico tertio: Vita in actu primo non consistit in principio per se insituro, ad acquirendam aliquam perfectionem, quæ non est illi debita ex vi proprie generationis. Hæc est contra Maltrium. Probatum ex Scoto supra 4. d. 44. ubi expressè nutritionem ab augmentatione distinguit, ex eo, quia nutritio non est per se intentata à natura, augmentatio verò sic, ita ut etiam si non esset nutritio, adhuc foret augmentatio, sed natura non intendit aliquid, nisi quod ipsi debetur ex ratione generationis, & augmentatio est actus procedens à vita; ergò ratio vite non consistit in principio ad acquirendam perfectionem sibi indebitam, ex vi generationis,

cum augmentationem, vel actum vitalem secundum per se intendat. Deinde in divinis intellectio & volitio sunt vitales, & tamen sunt necessariò debita perfectiones Deo, ergò ratio vite non potest consistere in principio ad acquirendam perfectionem indebitam naturæ, similiter discurre de Angelis quibus magis debetur cognitio sui & Dei, quam centrum lapidi, quod centrum est tamen perfectio lapidis, ergò ratio vite non consistit in acquisitione perfectionis indebitæ, cum hæc cognitio veluti perfectio Angelo debeat, & tamen eam acquirit per vitam in actu primo.

Dico quarto: Ratio vite in actu primo non bene explicatur per principium immanentem agendi. Est contra Vulpem. Probatum, quia etiam non viventia in se ipsis connaturalis proprias qualitates producant, ut aqua calida ad pristinam se reducit frigiditatem, gravia & levitia ad proprium se movent ubi, &c. ergò.

Dices: Etiam si inanimata immanenter agant, possunt tamen etiam transeunter agere, ut gravia & levitia, tam in se, quam in aliis motum sursum & deorsum causare possunt, non sic animata. Sed contra est vel hoc ipsum, si enim uni & alteri immanens actio convenire potest, jam non adequatè explicabit rationem & distinctionem viventis à vivente; Deinde omnes operationes vitales possunt produci à Deo in alio subiecto, & unus Angelus cognitionem in intellectu alterius Angeli, ergò.

Dico quinto: Ratio vite in communi non bene statuitur in principio movendi se ab intrinseco. Est contra Thomistas. Probatum, quia ille motus vel esset realis, vel esset intentionalis, vel ab utroque abstrahens; non realis, nam DEUS verè vivit, non tamen sic movetur; non intentionalis, nam plantæ, quæ in omnium sententia vivunt, non sic moventur, non denique abstrahens, tum quia Deo non convenit, & convenit non viventibus. Dixi in communi, quia in particulari omninò accommodari potest, ut mox ex S. Bernardo ostendam.

Dico sexto: Vita ut sic communis omnibus bene describitur quòd sit principium secundum naturam immanenter principiativum, cui quod est de se perfectivum illius, cuius non præcisè per intus susceptionem aut intentionaliter, sed quod ab extrinseco recipere naturaliter non exigit. Hæc videtur mihi esse ex mente D. Bernardi trat. de Grat. & lib. arb. c. 2. ubi ait: Est enim in quolibet corpore vita internus ac naturalis motus (in actu secundo, in primo principium talis motus) vivens tantum intrinseco, nempe per intus susceptionem & de se immanenter. Probatum etiam tum ex refutatione aliarum opinionum, tum explicatione. Et Tò principium rationem generis habet, differentie rationem, habent reliqua; & ly secundum naturam immanenter de se principiativum complectitur Animam, Angelum, Deum, qui in alio possunt actus vitales producere, verbi gratia, intellectiones & volitiones, atamen ex natura petunt immanenter de se produci; principiativum insuper dicitur, & non causativum, quia Deus vivit dum intelligit & amat, ejus tamen intellectio non est causata, sed principiativa:

VII. Vita non est principium immanenter agendi.

VIII. Nec in principio movendi se.

IX. Describitur vita ut sic communis omnibus.

V. Dicitur in principio de differentia essentiali.

VI. Vita non consistit in principio movendi se.

QUÆSTIO III.

De divisione animæ in vegetativam, sensitivam, & rationalem.

Ab explicatione quidditatis

& essentia animæ ad animarum numerum gradum facio: Quidam ex antiquis negarunt plantas esse animatas, ex eo quod appetitum, & cupiditate careant. Plato autem in Timæo docuisse videtur, quod plantæ non tantum vivunt, sed etiam sentiant, quas in hoc tamen ab animalibus vult differre, quod hæc acutum & vigilantem sensum habeant, plantæ vero obtusum, & quasi dormientem, quem secuti sunt Empedocles & Anaxagoras, qui duas itaque tantum statuebant animas, sensitivam scilicet, & rationalem, quos adhuc stupiditate, impietateque Manichæi Heretici superarunt, non erubescerent plantis animam rationalem adscribere, unde qui fructum, foliumve ex arbore decerperet, flores colligeret, gramen delaceret, homicidium committere affirmabant, ut testatur D. Augustinus lib. 2. de moribus Manichæorum cap. 17. contra quæ deliria,

Dico: Tres sunt animarum species, videlicet

species, scilicet vegetativa, sensitiva, & rationalis, quarum prima plantis, brutis secunda, & tertiis hominibus convenit. Ita D. Augustinus & Bernardus ac communis.

Probaturque eorum

authoritate, D. Augustini quidem lib. 5. Civit. c. 29. ubi ait: DEUS bonis & malis essentiam cum lapidibus, vitam seminalem cum arboribus, vitam sensibilem cum pecoribus, vitam intellectualem cum hominibus Angelis dedit. Lib. 7. c. 27. Qui fecit omnem animam, sive quocumque modo viventem, & sensum & rationis expertem, sive etiam sentientem, præterquam intelligentem. Lib. 8. c. 6. Omnem vitam, quæ vel nutrit, & continet, qualis est in arboribus, vel quæ & hoc habet & sentit, qualis est in pecoribus, vel quæ & hæc habet & intelligit, qualis est in hominibus. Denique claudit serm. 27. verb. Apoll. c. 3. Habemus ergo, ut cuncta breviter repetamus, ipsam esse cum lignis & lapidibus, vivere cum arboribus, sentire cum bestis, intelligere cum Angelis. D. Bernardi serm. 81. in cantica n. 3. ubi dicitur sunt namque, viventia & horum genera (generaliora) duo, quæ sentiunt, & quæ non sentiunt. Præter insensibilibus sensibilia præferuntur, ac nutriti, vita quæ vivitur & sentitur. Est pecorum vita, est arborum vita, sensu altera vigens, altera carens, quibus si addis sentientem simul & intelligentem habet animarum genera tria.

Probatur secundò: Tot sunt animarum genera, quot sunt potentiarum vitalium genera separabilia à se invicem, sed tantum tres sunt potentie vitales separabiles à se invicem, scilicet nutritiva, seu vegetativa, quæ est eaque sola in plantis, sensitiva, quæ cum nutritiva est in brutis, & intellectiva, quæ cum nutritiva & sensitiva est in hominibus, ergo patet minor, quoad secundam & tertiam partem, quæ probatur quoad primam de esse, ex 1. ad Corinth. 15. Quod semina non vivificantur, nisi prius moriantur; tum quia plantæ habent in

ceptiata: Additur ejus quod de se est perfectivum, iterum ne excludatur Deus cujus intellectio ipsum non perficit propriè, tamen de se in infinitum perfectiva est. Dicitur non præcisè per intusceptionem & intentionaliter, quæ est propria ratio vitæ ut sic, & defectu verborum unum proprium nomen impostum non habet, sed etiam ab extrinseco naturaliter recipere non exigit, ad excludendos actus vitales ab alio productos, quia si Angelus homo, vel animal intelligerent, vel sentirent per intellectiorem, vel sensationem à Deo receptam, tamen adhuc sufficienter de se viverent, quia licet per illas viverent in casu utpote cum illis mediantibus perciperent, tamen naturaliter non exigunt ab extrinseco illas, imò exigunt posse illas à se habere, adeoque vitæ substantiali & in actu primo vivunt ex se ipsis & ex suo, licet in casu ab alio vivat quod eis est per accidens; unde quamvis Deus poneret actum sensationis, vel intellectiorem in lapide, lapis adhuc non diceretur vivere, quia non haberet internum principium, ita quod implicet aliquid per extrinsecum actum vitalem vivere, si ante tale principium non haberet. Sed in contra

X. Quomodo vegetatio sit propria vita vegetativa.

Arguitur: Per datam definitionem formæ describitur vita vegetativa, ergò non est bona; probatur antecedens, quia intusceptio est idem quod vegetatio, sed vegetatio est propria vitæ vegetativæ, ergò. Respondeo negando antecedens, cujus probationis majorem distinguo, intus susceptio est idem quod vegetatio, absolute sumpta concedo majorem: ut habens necessariò annexam negationem sentiendi & intelligendi nego: & distinguo similiter sic minorem, vegetatio est propria vitæ vegetativæ ut habens necessariò annexam negationem intelligendi & sentiendi concedo minorem, absolute sumpta nego minorem & consequentiam, sic etenim competit quoque animæ sensitivæ & rationali.

XI. Inanimata non verè nutriuntur.

Instatur: Etiam inanimata verè nutriuntur per intusceptionem, ut patet de Magnete fovente & nutriente se ferro, & vino augmentante se secundum omnes partes aquæ, item ramus unus alteri inseritur, & ad majorem magnitudinem pervenit arbor, ergò potest haberi vera intusceptio & accretio sine principio vitali, consequenter non consistit in ea ratio vitæ in actu primo. Hæc instantiæ apparentes sunt, attamen nihil nos urgent, nam ad primam dico non esse ibi nutritionem, sed unius rei in aliam conversionem, ut enim res nutriatur per dispensationem venarum & intra se susceptionem alimenti fieri debet. Ad secundam dico non esse nutritionem sed mixtionem, nam vinum non attrahit partes aquæ & postea primò suis dispensat partibus. Ad tertiam denique dico, non esse aliud propriè loquendo illam accretionem quam juxta positionem, cum non fiat modo debito, quo solet fieri nutritio, & augmentatio, sed merè ab extrinseco agente applicante ramum & arborum, &c.